

Saksdokumenter:

KM 18.1/15 Høringssammendrag om bruk av kirkens klokker

KM 18.2/15 Innstilling 1 *Regler for bruk av kirkens klokker*

Regler for bruk av kirkens klokker

Merknader fra kirkemøtekomité E

Komiteen uttrykker glede over at forslag til regelverk er utformet slik at det skaper engasjement og begeistring.

1. § 1: Komiteen har drøftet formuleringen om at *kirkeklokkene er utviklet av den kristne kirke*. Bruk av klokker stammer opprinnelig fra Østen, og kom til Europa via Afrika på 500-tallet. Klokkeringing brukes i flere sammenhenger og av flere religioner. Klokkeringing har i kirken vært i bruk siden tidlig i middelalderen for å kalle folk sammen til gudstjeneste.

For å tydeliggjøre dette, har komiteen endret ordlyden.

2. § 4: Komiteen er usikker på hvordan tidstabell for ringing på høytidsdager skal tolkes. Tabellen kan forstås som om det skal ringes og kimes i en full time. Hvis dette er korrekt, stemmer ikke summen av minutter. Alternativt kan det forstås som om at det skal være opphold i ringingen før andre forringing. Komiteen har endret innledningsteksten og oppsettet slik at det er forståelig hva som opprinnelig er ment. Ut over dette gjør komiteen oppmerksom på at de lokale ringeskikker fortsatt kan gjelde.

3. Ringeskikker brukt på høytidsaftener blir mange steder også brukt på høytidsdagene. Komiteen mener dette bør være mulig og føyer derfor til et punkt under § 4 som tydeliggjør dette.

4. Komiteen foreslår en ny bestemmelse om ringing under Sanctus (Hellig, hellig, hellig).

I Sanctus er alle med i den evige lovsangen. Vi står sammen med englene, en uendelig hærske og synger *Hellig, hellig, hellig er Herren Sebaot*. Kirkeklokkene har i tidligere tider vært en del av denne lovsangen. Komiteen ønsker å løfte frem at dette også kan ha en verdi i dag. Det tilføyes at det ved gudstjenester på høytidsdager og andre spesielle anledninger kan ringes med alle klokkene under *Sanctus*. Dette er lagt til § 4.

5. Ringing med klokkene i overgangen til et nytt år er en lokal ringetradisjon mange steder. Komiteen velger derfor å ta det inn som et punkt under § 4 for å synliggjøre det.

6. § 6, første ledd: Komiteen har tatt inn en presisering angående ringing/kiming under prosesjoner. Det ringes/kimes fram til prosesjonen er klar til å gå inn i kirkerommet og gudstjenesten skal begynne. Tilsvarende endring er gjort i fjerde ledd om ordinasjons- og vigslingshandlinger.

7. § 6, annet ledd: I tråd med lokale ringeskikker en del steder har komiteen tatt inn mulighet for kiming før og etter vigsel.

8. § 6, tredje ledd: Komiteen mener det er noe uklart hvor de avsluttende 3x3 slagene skal være ved gravferd. Det foreslås derfor at det tilføyes at 3x3 slag skal komme rett etter velsignelsen. Dette tilføyes tilsvarende for hovedgudstjenesten, andre gudstjenester og vigsel (§§ 3 og 5).

9. Ringing i forbindelse med undervisning og trosopplæringstiltak kan ha en verdi. Dette har vært praktisert noen steder i landet. Det tilføyes derfor en ny paragraf 7 som gir åpning for dette.

10. § 8: Høringsforslaget la vekt på at kirkemusikken taler i seg selv og er til oppbyggelse også når den ikke kombineres med liturgiske ledd. Derfor ble kravet om liturgiske innslag på konserter tatt ut i Kirkerådets forslag. Komiteen har drøftet spørsmål om det skal ringes ved konserter - generelt og når det tas inngangspenger. Komiteen holder fast på Kirkerådets forslag.

11. § 10: Det foreslåtte regelverket løfter frem kirkeklokkene som liturgisk instrument. Komiteen mener derfor at det er riktig at menighetsrådet også rådfører seg med kirkemusiker i spørsmål om ringing. Komiteene har endret dette i regelverket.

12. Manuell ringing med klokkene må regnes som et kunsthåndverk. UNESCO beskriver dette som en viktig del av vår felles immaterielle kulturarv. Når det håndringes, vil ringingen preges av den personen som ringer. Dette gjør at ringingen ikke blir så mekanisk som ved automatisert ringing. Komiteen vil oppmuntre til å videreføre og gjenoppta tradisjoner med manuell ringing, også der det er automatisk ringeanlegg. Dette ivaretas under § 10 første ledd, og i Regler for liturgisk inventar og utstyr § 10: Kirkeklokker.

13. § 11: Formålet med denne paragrafen er å hindre at kirkeklokker kan benyttes til aksjoner og demonstrasjoner. Myndighet til å bestemme gis til Kirkerådet og Bispemøtet som hver for seg eller i samråd kan avgjøre dette. Komiteen støtter dette og er enige i at det er viktig at slike avgjørelser fattes på et nasjonalt nivå.

Kirkemøtets vedtak

Regler for bruk av kirkens klokker

§ 1. Formål

I den kristne kirke er ringing med kirkeklokker utviklet for å tjene det liturgiske liv. Klokkene er musikkinstrumenter, en del av det liturgiske utstyr, og ringertjenesten er en liturgisk funksjon. De liturgiske funksjoner kirkeklokkene har i en evangelisk-luthersk kirke, kan sammenfattes under følgende hovedpunkter:

- å forkynne Guds ære - å peke oppover på samme måte som også kirketårnet og kirkespiret gjør det;
- å samle Guds folk til gudstjeneste;
- å kalle Guds barn til bønn og forbønn;

- å minne om det evige livs mål hos Gud i himmelen.

De følgende bestemmelser er å anse som et felles minimum alle kirker skal følge. Lokale ringeskikker som går ut over dette minimum, skal holdes i hevd og fortsette som hittil.

§ 2. Definisjon

Etter måten å bruke klokkene på sonderer man mellom:

Ringing: selve klokken svinger på sin aksel. Dette er den mest vanlige bruk.

Kiming: man slår i rask takt med kolven mot klokkens slag-ring. Dette er for fest og høytid.

Klemting: man slår i langsom takt med kolven mot klokkens slag-ring. Dette er bruken ved sorg o. l.

Når flere klokker skal ringes samtidig:

Man begynner da med den minste av klokkene, deretter den nest minste osv., og hver gang med en pause på 15-30 sekunder. Når man slutter å ringe, stopper man den minste klokken først, deretter den nest minste osv., som da man begynte.

§ 3. På vanlige søn- og helligdager

Til hovedgudstjenesten:

To forringinger, vanligvis med den største klokken, hver gang i ca. 5 minutter, til de tider som er lokal sedvane (f. eks. 9 og 10, eller 10 og 10. 30 e. l.).

Sammenringing, med alle klokker, i ca. 5 minutter. Denne ringing kan avsluttes med tre klemt, helst med den største klokken. Før de avsluttende tre slagene, kan det være informasjon om dagens gudstjeneste og stillhet.

De avsluttende 3 ganger 3 klemt, i tre atskilte grupper etter velsignelsen, og helst med den største klokken.

§ 4. På spesielle dager og tider i kirkeåret.

På høytidsaftenerne, dvs. på julaften, påskeaften og pinseaften, ringes det i ca. 5 minutter og kimes det i ca. 5 minutter avvekslende og med en pause imellom på 1-2 minutter i til sammen en time, vanligvis mellom kl. 17 og 18.

På alle høytidsdagene til jul, påske og pinse kimes det til høymesse: Som første forringing kimes det i ca. 2x5 minutter, adskilt av pause på 1-2 minutter. Som andre forringing kimes det i ca. 4x5 minutter – med pauser imellom på 1-2 minutter. Deretter sammenringing, med alle klokker, i ca. 5 minutter. Denne ringing kan avsluttes med tre klemt, som til vanlig hovedgudstjeneste.

Ringeskikker på høytidsaftenerne kan også benyttes på høytidsdagene.

Ved gudstjenester på høytidsdager og andre spesielle anledninger, kan det ringes med alle klokkene under Sanctus (Hellig,hellig,hellig).

Det kan også ringes med kirkens klokker ved overgangen til et nytt år jfr. lokale ringeskikker.

I advents- og fastetiden kan det brukes færre klokker til sammenringing enn ellers i kirkeåret.

§ 5. Ved andre typer gudstjenester:

Sammenringing, med alle klokker, i ca. 5 minutter. Denne ringing kan avsluttes med tre klemt, helst med den største klokken. Før de avsluttende tre slagene, kan det være informasjon om dagens gudstjeneste og stillhet.

De avsluttende 3 ganger 3 klemt, i tre atskilte grupper etter velsignelsen, og helst med den største klokken.

§ 6. Ved de kirkelige handlinger

Konfirmasjon:

Det ringes med alle klokkene eller kimes til prosesjonen er klar til å gå inn i kirkerommet. Denne ringing/kiming kan avsluttes med tre klemt, helst med den største klokken jfr. § 3.

Vigsel:

Det kan ringes eller kimes i ca. 5 minutter før og etter handlingen, og det kan klemtes tre ganger tre bønneslag etter velsignelsen.

Gravferd:

Det klemtes med den største klokken i ca. 5 minutter før sammenringingen, som skjer med samme klokke.

Det kan klemtes mens følget går til graven, og mens kisten senkes. Det avsluttes med 3 ganger 3 slag etter velsignelsen.

Det kan ringes mens følget går fra graven.

Annen bruk av klokkene bør fortsette etter gammel sedvane.

Ordinasjons- og vigslingshandlinger:

Det ringes med alle klokkene eller kimes til prosesjonen er klar til å gå inn i kirkerommet. Denne ringing/kiming kan avsluttes med tre klemt, helst med den største klokken jfr. § 3.

Kirkevigsel:

Aftenen før ringes og kimes det som på høytidsaftener.

§ 7. Trosopplæring og undervisning

Det kan ringes med kirkens klokker i forbindelse med undervisning og trosopplæringstiltak.

§ 8. Konserter og kulturelle arrangementer

Sammenringing kan skje med én klokke.

§ 9. Klokkespill

Klokkespill kan komme i tillegg til, men aldri istedenfor den foreskrevne bruk av klokkene etter dette regelverk.

§ 10. Avgjørelsesmyndighet

Menighetsrådet har ansvar for å registrere lokale ringeskikker som går ut over de bestemmelser som er gitt i reglenes punkt 2 - 8. Også tradisjoner med manuell ringing skal registres. Dette gjøres i samråd med menighetens ringer/kirketjener, kirkemusiker og prest.

I samråd med menighetens ringer/kirketjener, kirkemusiker og prest avgjør menighetsrådet hvordan ringebestemmelsene best kan tilpasses vedkommende kirke ut fra antall klokker, tidligere praksis og andre forhold. Rådet sørger for at bestemmelsene for den enkelte kirke blir dokumentert og kunngjort på passende måte

For bruk av klokker i døvekirken gis det unntak fra bestemmelsene § 2 - § 6. Klokkene brukes ut fra vedkommende kirkes foreliggende muligheter og tidligere praksis.

Menighetsråd og prost ser til at bestemmelsene blir fulgt i praksis.

I særskilte tilfeller kan biskopen etter søknad gi dispensasjon fra deler av bestemmelsene i §§ 3 – 6.

§ 11. Annen bruk av kirkeklokkene

Kirkeklokkene er til kirkelig bruk, jf. § 1. Ringing med kirkens klokker kan ikke benyttes for å markere deltagelse i aksjoner eller som støtte til demonstrasjoner. Kirkerådet/ Bispemøtet kan bestemme at kirkens klokker skal brukes i spesielle situasjoner.